

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 12 november 2024
Portefeuille(s): Ruimtelijke Ordening, Luchtkwaliteit, Publieke Gezondheid en Preventie
Portefeuillehouder(s): Reinier van Dantzig, Melanie van der Horst, Alexander Scholtes

Behandeld door: Saskia van der Zee, svdzee@ggd.amsterdam.nl

Onderwerp: Afdoening motie 183 van raadsleden van Munster, Alberts, Ahmadi, Aslami, Minderhoud en Kabamba

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de vergadering van de gemeenteraad van 29 mei 2024 heeft uw raad bij de behandeling van agendapunt 30: *kennis nemen van de raadsinformatiebrief met nadere informatie betreffende de voortgang van de verhuizing van ICL Fertilizers* motie 183 aangenomen. Dit is een motie van de leden Van Munster, Alberts, Ahmadi, Aslami, Minderhoud en Kabamba om onderzoek te doen naar de luchtvervuiling in Amsterdam Noord. Aanleiding voor de motie is de ervaren overlast van en bezorgdheid over de uitstoot van o.a. ICL Fertilizers bij bewoners in Tuindorp-Oostzaan en de NDSM buurt.

In de motie wordt het college gevraagd om *Samen met de Provincie te onderzoeken hoe het eNose netwerk en het luchtmeetnetwerk aangepast kan worden, als onderdeel van de evaluatie die de Provincie al is gestart, om ook in deze wijk een beter beeld te krijgen van de luchtkwaliteit.*

Het college geeft als volgt uitvoering aan de motie:

Het college begrijpt de zorgen van de bewoners. Luchtverontreiniging veroorzaakt immers gezondheidsschade in de vorm van chronische longaandoeningen (zoals astma), kanker, hart- en vaatziekten, lager geboortegewicht et cetera. Vandaar dat wij continu werken aan verdere verbetering van de luchtkwaliteit, bijvoorbeeld door het invoeren en/of aanscherpen van zero-emissiezones en milieuzones voor het gemotoriseerd wegverkeer en door het uitrollen van de benodigde laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. Dit beleid is succesvol en draagt eraan bij dat de lucht die de Amsterdammers dagelijks inademen door de jaren heen steeds gezonder wordt.

De gemeente pakt de uitstoot aan van alle bronnen van luchtverontreiniging. Niet alleen het wegverkeer, maar ook de industrie krijgt de nodige aandacht. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD-NZKG; hierna ook aangeduid als Omgevingsdienst) speelt hierbij als uitvoerende organisatie een belangrijke rol. Deze dienst verleent namelijk ten aanzien van grote bedrijven als ICL, in opdracht van de provincie, enerzijds de vergunningen met daarin opgenomen

de voorschriften (veelal op basis van Europese regelgeving) waaraan de desbetreffende bedrijven moeten voldoen; anderzijds verzorgt de Omgevingsdienst de handhaving van deze vergunningen.

In ambtelijk overleg met de provincie is onderzocht of en het eNose netwerk kan worden aangepast. De provincie is opdrachtgever van het eNose netwerk. De gemeente Amsterdam is opdrachtgever van het Amsterdamse luchtmeetnet, dat wordt beheerd door de GGD.

Het college kiest er op dit moment niet voor een nieuw luchtmeetpunt in Amsterdam Noord toe te voegen. Uitbreiding van het luchtmeetnet zal de problemen van de omwonenden niet oplossen. De belangrijkste stoffen die door ICL worden uitgestoten (zoutzuur en fluorwaterstof) zijn niet goed te meten in de buitenlucht en een goed toetsingskader ontbreekt. Wat betreft de voor de gezondheid belangrijkste componenten (fijnstof en NO₂) is er een goed en gedetailleerd beeld van de concentraties in Noord.

Mogelijk kan het eNose netwerk een rol spelen bij het detecteren van de geurhinder. Dit moet nog onderzocht worden door de Omgevingsdienst in opdracht van de provincie. Als dat zo is kan dat leiden tot extra inspecties door de Omgevingsdienst bij ICL.

De provincie is het bevoegd gezag voor ICL en andere grote industriële bedrijven. De provincie Noord-Holland heeft de ambitie om dergelijke bedrijven scherper te gaan vergunnen, als onderdeel van het Schone Lucht Akkoord en de startnotitie Gezonde Leefomgeving.

Voor de vergunde uitstoot van schadelijke stoffen en voor de geur-uitstoot van voornoemde grote industriële bedrijven is het provinciaal beleid leidend. De gemeente Amsterdam is het bevoegd gezag voor de kleinere bedrijven en mede-opdrachtgever van de Omgevingsdienst voor het uitvoeren van VTH taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) voor deze bedrijven. De gemeente Amsterdam is bezig met het opstellen van geurbeleid voor de kleinere bedrijven. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de provincie en de omgevingsdienst.

In mijn overleggen met de provincie en Omgevingsdienst zal ik aandacht blijven vragen voor de emissie van ICL. Overigens is de Omgevingsdienst ook al gestart met extra geurmetingen. De eerste van in totaal vier metingen is inmiddels verricht. Ik heb samen met de gedeputeerde tevens op 24 oktober een afspraak met de bewoners gehad. Ik hoop daarmee een bijdrage te kunnen leveren aan het beperken van de ervaren klachten en hinder.

Toelichting:

Luchtmeetnet

De gemeente Amsterdam is opdrachtgever van het luchtmeetnet Amsterdam, dat wordt beheerd door de GGD Amsterdam. Het Amsterdamse luchtmeetnet is het meest uitgebreide lokale luchtmeetnet in Nederland.

Het doel van het luchtmeetnet is om de concentraties te meten in de lucht die we inademen van de voor de gezondheid meest relevante stoffen, waaronder fijn stof en stikstofdioxide. Dit zijn stoffen waarvoor wettelijke grenswaarden en gezondheidkundige advieswaarden bestaan. De

stoffen die in het luchtmeetnet worden gemeten zijn afkomstig van vele bronnen binnen en buiten Amsterdam.

De huidige configuratie van het luchtmeetnet geeft, in combinatie met modelberekeningen waarin de uitstoot van alle bronnen is opgenomen, een goed en gedetailleerd beeld van de concentratie van de voor de gezondheid meest relevante componenten in Amsterdam en dus ook in Amsterdam Noord. Uitbreiding van het luchtmeetnet met meer meetpunten in Amsterdam Noord acht het college daarom niet wenselijk.

Daarbij wordt opgemerkt dat het luchtmeetnet niet is bedoeld om de bijdrage van specifieke bronnen/bedrijven te meten. Luchtverontreiniging wordt continu uitgestoten, verspreid, verdund, uit de lucht verwijderd door droge en natte depositie, omgezet in andere verbindingen, en van grote afstanden aangevoerd.

Metingen en handhaving

Metingen van de lucht die specifiek zijn gerelateerd aan de uitstoot van een bedrijf, in dit geval ICL, moeten plaatsvinden in de schoorsteen. Er zijn wettelijke eisen aan de maximale uitstoot van schadelijke stoffen van ICL. Die zijn in de door de provincie Noord-Holland verleende vergunning vastgelegd. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied ziet toe op de handhaving daarvan. Het college is van mening dat de uitstoot in de schoorsteen van ICL vaker dan eens in de paar jaar, zoals nu gebeurt, moet worden gecontroleerd. Ook moeten deze metingen bij voorkeur onaangekondigd plaatsvinden. Dit zal onderdeel zijn van het overleg tussen Amsterdam en de provincie.

Luchtmetingen in de woonwijken waar overlast wordt ervaren zullen geen oplossing bieden voor de klachten die omwonenden ervaren (stankhinder, irritatie van luchtwegen, slijmvliezen en ogen). In de woonwijken is de uitstoot van ICL al miljoenen keren verdund. Bovendien voert de wind ook verontreiniging aan vanuit andere windrichtingen en kunnen de stoffen ook van andere bedrijven afkomstig zijn. Ook zijn er geen wettelijke normen voor de maximale concentratie van de belangrijkste door ICL uitgestoten stoffen in de buitenlucht. Voor de lucht die de schoorsteen verlaat zijn die normen er dus wel. Metingen moeten daarom in de schoorsteen plaatsvinden, zodat er geen discussie mogelijk is over de bron.

De stoffen die ICL volgens eigen rapportage uitstoot naar de lucht en de totale uitstoot van elk van die stoffen in 2022 zijn te vinden op de website van de emissieregistratie [Bedrijfsrapporten | Emissieregistratie](#). Van de daar genoemde stoffen zijn er twee, chloorwaterstof (zoutzuur) en fluorwaterstof het meest relevant in relatie tot de gezondheid. Deze stoffen kunnen in hoge concentratie acute klachten veroorzaken die passen bij wat door de bewoners wordt gerapporteerd. De stoffen zijn niet als kankerverwekkend geclassificeerd. Dat geldt wel voor fijn stof, dat ook door ICL wordt uitgestoten. In vergelijking tot andere bedrijven is dit echter in lage hoeveelheid.

Bij de omwonenden is bezorgdheid over het vaker voorkomen van longkanker. In Amsterdam-Noord komt longkanker inderdaad vaker voor dan het landelijk gemiddelde. Maar het is niet waarschijnlijk dat dit te maken heeft met de uitstoot van ICL. De risico's op longkanker in

Nederland zijn voor 80 tot 85% aan roken gerelateerd. In Amsterdam-Noord wordt en werd meer gerookt dan gemiddeld in Nederland. In 2022 rookte nog 18% van de volwassen Nederlanders (18+), in Amsterdam-Noord was dit percentage 28% en gemiddeld in Amsterdam was dit 24% (bron: GGD Amsterdam, middelengebruik in Amsterdam, resultaten Corona gezondheidsmonitor 2022).

Dat doet echter niets af aan de hinder en klachten die bewoners ervaren. Gezonde lucht is een mensenrecht. De Onderzoeksraad voor Veiligheid constateerde in 2023 burgers in Nederland onvoldoende worden beschermd tegen de risico's van industriële uitstoot. De gemeente zal deze situatie in haar overleggen met de Omgevingsdienst en de provincie dan ook ter sprake brengen.

E-noses (elektronische neuzen)

Havenbedrijf Amsterdam en provincie Noord-Holland hebben eNoses aangeschaft om meer zicht te krijgen op de bronnen die geurklachten kunnen veroorzaken. Een e-Nose is een meetinstrument uitgerust met vier sensoren, dat veranderingen in de luchtsamenstelling signaleert. Het is een kwalitatief meetsysteem, waarmee het niet mogelijk is een absolute waarde van de concentratie te achterhalen. De sensoren zijn niet gevoelig voor alle geurende stoffen. Het eNose netwerk wordt beheerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD-NZKG). In eerder pilotonderzoek is gebleken dat de eNoses niet goed aanslaan op de specifieke geur van ICL. Mogelijk slaat de eNose wel aan op deze geur met een andere onderzoeksaanpak. De provincie laat dit door de OD-NZKG onderzoeken, die daar ook de GGD bij zal betrekken. Als dat zo is, dan kan dat leiden tot meer inspecties door ICL bij de OD-NZKG.

Hinder is door de Gezondheidsraad en de Wereldgezondheidsorganisatie geclassificeerd als een negatief effect op de gezondheid. Dat geldt ook voor geurhinder. Geurhinder leidt indirect tot een breed scala aan gezondheidseffecten. De gevoeligheid van mensen voor geur verschilt sterk. Eisen die in de vergunning worden gesteld aan geurhinder hebben betrekking op het 98-percentiel van het jaargemiddelde. Dat betekent dat 2% van het jaar, ofwel 176 uur, overschrijding is toegestaan. Het college zal in de gesprekken met de provincie, Omgevingsdienst en ICL aandacht blijven vragen voor het beperken van de emissies.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Reinier van Dantzig
Wethouder woningbouw en Stedelijke Ontwikkeling